

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Toekomstwijzer gemeente Den Haag

Bouwsteen voor de Omgevingsvisie

Zoetermeer, 17 maart 2022

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Panteia. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Panteia. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with Panteia. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of Panteia. Panteia does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

Samenvatting: Meest opvallende uitkomsten	4
1 Inleiding	7
1.1 Methodologische verantwoording	8
2 Overzicht ambities	11
3 Inclusiviteit voor iedereen	13
4 Betaalbare woningen voor de toekomst	17
5 Omgaan met klimaat	22
6 Gezonde economie	25
7 Gezond en veilig	28
8 Duurzaam bereikbaar	30
9 Toevoegingen van respondenten	33
9.1 Wijkagenda	33

Samenvatting: Meest opvallende uitkomsten

In dit rapport worden inzichten gegeven in de resultaten van de ingevulde Toekomstwijzer op de website van omgevingsvisie.denhaag.nl. De Toekomstwijzer bestond uit verschillende stellingen en gevolgen voor de stad Den Haag en zijn inwoners. In totaal hebben 576 mensen online de lijst met stellingen ingevuld.

Hoofdconclusie: Ambities

De stellingen en gevolgen zijn onderdeel van zes verschillende ambities. Uit de resultaten komt naar voren dat omgaan met het klimaat en duurzame bereikbaarheid de belangrijkste ambities zijn voor alle groepen respondenten. Daarbij blijkt dat ouderen ook grote waarde hechten aan het belang van inclusiviteit voor iedereen. Mannen en vrouwen scoren allebei hoog op de ambities Omgaan met het klimaat en Duurzaam bereikbaar, maar vrouwen vullen hun top drie aan met Inclusiviteit en mannen met Gezonde economie. Eenzelfde verdeling zien we ook terug als we kijken naar de verschillende wijkgebieden. Zo komt in de *vooroorlogsstedelijke wijken*, *wederopbouw wijken* en het *centrum* de ambitie Gezonde economie meer naar voren en in de *groenstedelijke wijken*, *vooroorlogse tuinstand* en de *schil om het centrum* de ambitie Inclusiviteit.

Over het algemeen zijn de respondenten het vaak eens met de verschillende stellingen die de gemeente hen heeft voorgelegd en zijn ze ook bereid om de bijbehorende gevolgen te accepteren. De grootste verschillen zijn terug te vinden tussen de leeftijdsgroepen en de wijkgebieden. Wat opvalt is dat bij het bouwen van nieuwe woningen – wat een terugkerend thema is over de verschillende stellingen – de 18-30 jarigen veelal kiezen voor woningen boven alles. Zo heeft deze groep liever woningen dan sportvelden of scholen en vinden ze woningen voor starters, jongeren en studenten ten koste van woningen voor anderen, minder problematisch dan andere leeftijdsgroepen. Hieronder worden aan de hand van de verschillende ambities de belangrijkste bevindingen besproken.

Inclusiviteit voor iedereen

De meeste invullers vinden dat het aantal scholen dichtbij nieuwe woningen moet meegroeien, wanneer het aantal inwoners van de stad Den Haag ook toeneemt. Een dilemma hierbij is dat men één van de gevolgen nauwelijks bereid is te accepteren. Dit gevolg is de extra parkeervakken en de te verwachten toename van het verkeer die een school met zich meebrengt. Een groep die dit wel bereid is te accepteren, is de groep 31-40 jarigen. Dit kan ermee te maken hebben dat ouders vaak in deze leeftijdscategorie vallen.

Hoewel men wat minder eensgezind is over het behoud van de sportvelden, blijkt dat de respondenten daar wel veel meer bereid zijn alle gevolgen hiervan te accepteren.

Verder wil 61% van de deelnemers graag dat er in de wijk bredere stoepen worden aangelegd. Als belangrijkste struikelblok hiervoor wordt het opofferen van parkeergelegenheid genoemd.

Betaalbare woningen voor de toekomst

Bij de stelling met betrekking tot het bouwen van woningen voor starters, jongeren en studenten heerst verdeeldheid: de helft van de respondenten wil dit wel, de anderen juist niet. Het bouwen van deze woningen levert vooral tegenspraak op, als het ervoor zorgt dat gezinnen en ouderen moeilijker aan een woning kunnen komen. Dit negatieve geluid is binnen de groep 18-30 jarigen het minst, hoogstwaarschijnlijk omdat zij de doelgroep zijn voor de nieuwe woningen en er sprake is van een groot tekort aan woningen binnen deze leeftijdscategorie. Daarnaast blijkt dat hoogbouw en de toestroom van mensen naar Den Haag ook niet door alle respondenten als positief wordt gezien.

De meerderheid van de respondenten is van mening dat er naast in de gebieden CID, Binckhorst en Zuidwest, ook andere gebieden van Den Haag woningen ontwikkeld moeten worden. Toch is hierbij het dilemma dat het gevolg, dat er dan minder (groene) openbare ruimte beschikbaar komt, 80% van de respondenten tegen de borst stuit. Deze 80% bestaat uit zowel voorstanders als tegenstanders van de ontwikkeling van woningen in deze gebieden. Tegenstemmers benoemen dat zij meer aanplant van bomen en planten willen en minder bebouwing. Daarnaast is voor hen het bebouwen van de kust ontoelaatbaar. Voorstanders richten zich vooral op verdichten waar het kan en dan het liefst zo gespreid mogelijk over alle wijken.

Omgaan met klimaat

Binnen de ambitie omgaan met klimaat komt naar voren dat de respondenten heel eensgezind zijn. De mensen zijn het er nagenoeg unaniem over eens dat Den Haag grote ingrepen in de stad moet doen om zo wateroverlast te voorkomen. Daarnaast zijn ze er ook toe bereid om daar zelf de gevolgen voor te ondergaan, zoals het investeren van eigen geld. Hetzelfde is ook te zien als het gaat om ontwikkelen van meer ruimte voor groen en natuur in Den Haag. De respondenten zijn ook hier bereid om de gevolgen te accepteren, zoals minder plek voor woningen of bedrijven en meer lasten voor de groenvoorziening.

Gezonde economie

De meningen zijn verdeeld over of er meer verschillende bedrijfsruimtes moeten komen zoals werkplaatsen en kantoren. Vooral over het gevolg dat er overdag meer verkeer in de wijk zal komen is onenigheid. Binnen de wijkgebieden is terug te zien dat de schil rondom het centrum de minste interesse heeft in het ontstaan van meer werk dichtbij huis. Als we kijken naar het scheiden van afval in de wijken dan is de animo voor gescheiden afvalcontainers binnen de moderne wijken het laagst. De meest positieve houding is te vinden binnen de wederopbouw wijken.

Gezond en veilig

Door een groot deel van de respondenten wordt ingestemd met het overdekken van drukke wegen in de stad of het aanleggen van een tunnel voor deze wegen. Een mogelijk dilemma hierbij is dat er een kleine weerstand is terug te zien bij de gevolgen dat de gemeente daarvoor veel belastinggeld moet investeren en dat waar de tunnel uitkomt er niet goed overgestoken kan worden en dat er daar overlast is van geluid en fijnstof. Dit zou de aanleg van een tunnel of overkapping van de drukke wegen kunnen belemmeren. Het wijkgebied dat de minste interesse in een tunnel of overdekking lijkt te hebben zijn de groenstedelijke wijken.

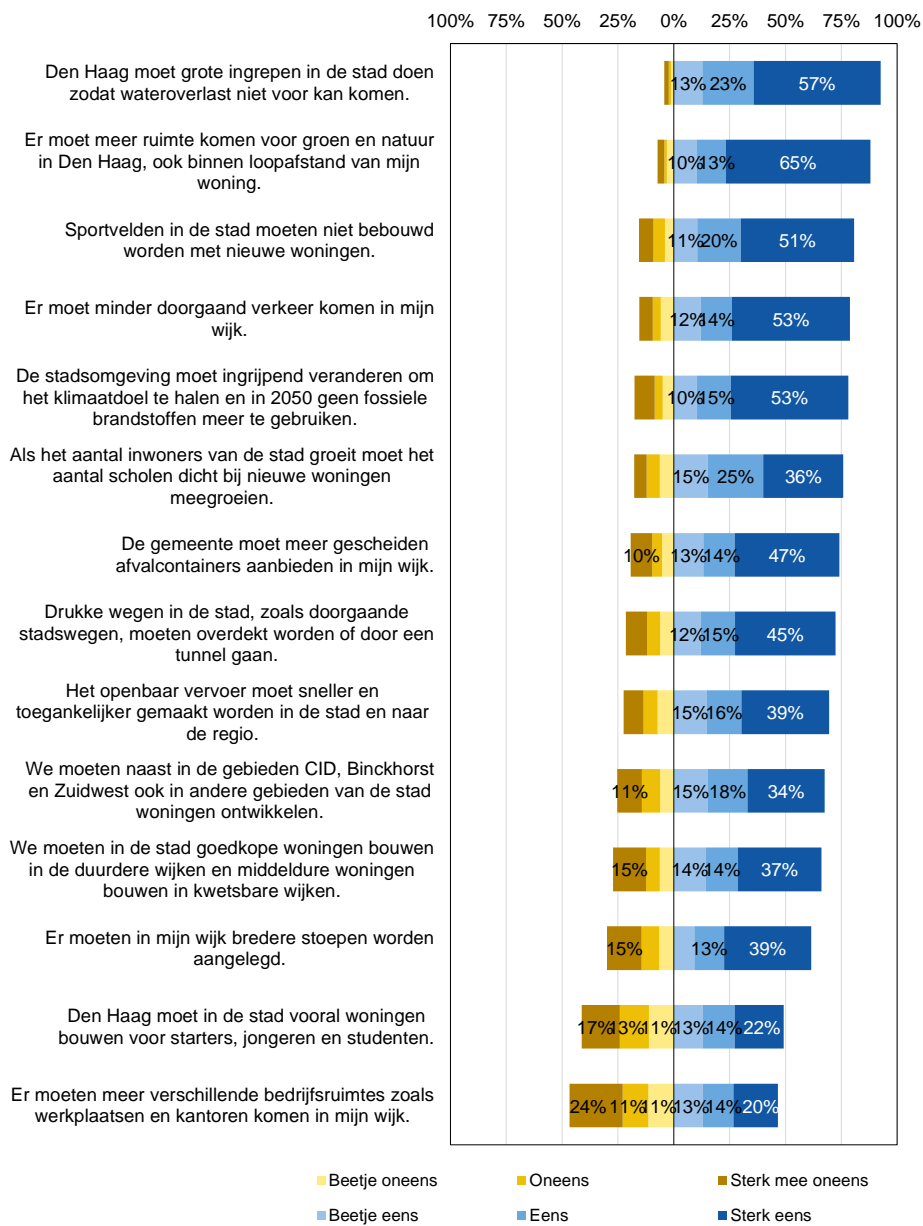
Duurzaam bereikbaar

Driekwart van de respondenten vindt dat er minder doorgaand verkeer moet komen door hun wijk. De belangrijkste drijfveer hiervoor is de toename van verkeersveiligheid. Dat auto's moeten omrijden en drukte in andere delen van de stad neemt men op de koop toe.

Daarnaast is men van mening dat het openbaar vervoer sneller en toegankelijker moet worden gemaakt in de stad en de regio, maar er zijn maar weinig mensen bereid om hiervoor verder te lopen of fietsen naar en van de halte. Dit dilemma ontstaat voornamelijk door de tegenstemmers, want gemiddeld genomen zijn zij die het wel eens zijn met de stelling wel bereid om verder te lopen of fietsen naar en van een halte.

figuur 1 Stelling 1 t/m 14

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

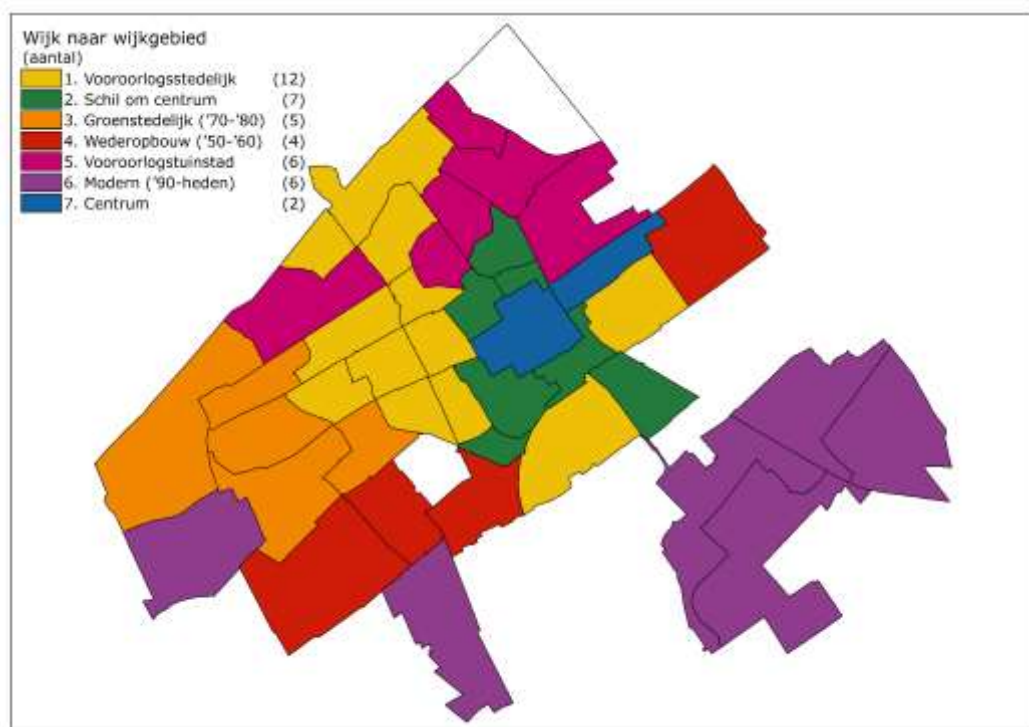
1 Inleiding

Van 15 december 2021 tot en met 24 januari 2022 konden belangstellenden de Toekomstwijzer op de website omgevingsvisie.denhaag.nl invullen. Je koos dan voor 14 stellingen in welke mate je het daarmee eens of juist oneens was. Ook kon je aangeven of je bereid bent de gevolgen van je keuze te accepteren.

In totaal hebben 576 mensen online de lijst met stellingen ingevuld. De verdeling van de deelnemers is vergelijkbaar met de inwoners van Den Haag. Er hebben 53% mannen en 47% vrouwen meegedaan. Daarnaast bleek dat de deelnemers tussen de 18 en 89 jaar oud zijn. Verder zijn er voor bijna alle wijken deelnemers geweest die de stellingen hebben beantwoord.

Voor de wijken is een onderverdeling gemaakt door ze naar wijkgebied in te delen. Een overzicht hiervan en de spreiding van de respondenten over de verschillende wijkgebieden staan hieronder.

figuur 2 Wijk naar wijkgebied

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

tabel 1 Respondenten naar wijkgebied

<i>Wijkgebied</i>	<i>Aantal</i>
Vooroorlogsstedelijk	266
Schil om centrum	63
Groenstedelijk ('70-'80)	48
Wederopbouw ('50-'60)	32
Vooroorlogstuwinstad	57
Modern ('90-heden)	50
Centrum	50

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Behalve voor de mensen die woonachtig zijn in Den Haag, was het ook mogelijk voor andere respondenten om de vragenlijst in te vullen. Zij konden hierbij invullen wat hun relatie was met de wijk. Voorbeelden hiervan zijn: werk, studie, bezit van bedrijf/organisatie/commercieel vastgoed, belangen van bedrijf/organisatie in de wijk of het bezoeken van de wijk. Hierbij bleek dat slechts 3% van de respondenten niet woonachtig is in Den Haag.

Wat niet overeenkwam met de verdeling van de inwoners van Den Haag is het opleidingsniveau. Het percentage deelnemers dat hoogopgeleid is, is veel hoger dan het percentage hoogopgeleiden in Den Haag.

1.1 Methodologische verantwoording

De stellingen en gevolgen waren in de vragenlijst te beantwoorden aan de hand van een doorlopende schaal van -100 tot +100. Bij de stellingen stond de -100 tot 0 voor de mate waarin men het oneens was met de stelling. De 0 tot +100 stond voor de mate waarin men het eens was met de stelling. Voor de min getallen geldt dat hoe dichterbij -100, hoe sterker de respondent het oneens was. Voor de plus getallen geldt dat hoe dichterbij +100, hoe sterker de respondent het eens was. Bij de gevolgen was eenzelfde -100 tot +100 schaal, waarbij -100 tot 0 stond voor geen bereidheid tot acceptatie van het gevolg. 0 tot +100 stond voor bereidheid tot acceptatie van het gevolg. Ook hier geldt hoe dichterbij 100 hoe sterker de respons.

Om uitspraken te kunnen doen over de gegeven antwoorden zijn de -100 tot +100 schalen gehercodeerd naar zeven categorieën. De verdeling van de schaal naar de verschillende categorieën zijn hieronder weergegeven in tabel 2 en tabel 3.

tabel 2 Antwoordcategorieën voor de stellingen

Schaal	Categorie
-100 t/m -71	Sterk oneens
-70 t/m -41	Oneens
-40 t/m -11	Beetje oneens
-10 t/m 10	Neutraal
11 t/m 40	Beetje eens
41 t/m 70	Eens
71 t/m 100	Sterk eens

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

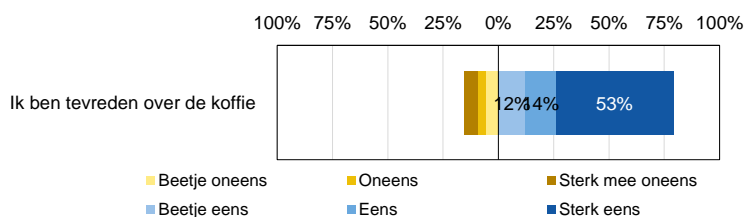
tabel 3 Antwoordcategorieën voor de gevolgen

Schaal	Categorie
-100 t/m -71	Sterk niet bereid
-70 t/m -41	Niet bereid
-40 t/m -11	Beetje niet bereid
-10 t/m 10	Neutraal
11 t/m 40	Beetje bereid
41 t/m 70	Bereid
71 t/m 100	Sterk bereid

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

In het rapport zijn de resultaten van de respondenten op de wijze van figuur 3 weergegeven. figuur 3 is een voorbeeldfiguur en berust op fictieve data.

figuur 3 Leeswijzer

Bron: Panteia, 2022

In het fictieve figuur 3 is de fictieve stelling "Ik ben tevreden over de koffie" weergegeven. Hierin is te zien dat 12% van de medewerkers het een beetje eens is, 14% het eens is en 53% het er volledig mee eens is. In totaal is dus 79% van de respondenten het met de stelling eens. 6% is het een beetje oneens, 4% is het oneens met de stelling en 6% is het er zelfs sterk mee oneens: 16% van de respondenten is dus niet tevreden over de koffie. De grootte van de blokjes aan de

linkerkant van de middenlijn geeft dus aan in hoeverre men het oneens is met de stelling en de blokjes aan de rechterkant van de middenlijn geven aan in hoeverre men het eens is met de stelling.

De grafische weergave in figuur 3 representeert 95% (79% eens en 16% oneens). Dit betekent dat 5% het antwoord 'neutraal' heeft gegeven. Dit antwoord is niet weergegeven om het contrast tussen eens en oneens duidelijk zichtbaar te maken. Uit de lengte van de balken is het percentage neutrale antwoorden op te maken (hoe meer neutrale antwoorden, hoe korter de balk).

2 Overzicht ambities

De gemeente Den Haag heeft zes ambities geformuleerd, waar zij 14 stellingen bij bedacht heeft. Iedere stelling werd vergezeld van een aantal gevolgen die de stelling met zich mee brengt. Sommige gevolgen hebben ook invloed op andere ambities. De gescoorde gevolgen hebben dan invloed op de uitkomsten van beide ambities. Om resultaten niet dubbel te behandelen in dit rapport, worden gevolgen alleen besproken onder de stelling waar zij bij horen.

De ambitie Inclusiviteit voor iedereen bestaat uit stelling 1 t/m 3. Hierin wordt gefocust op de onderwerpen: bewoners en scholen, sportvelden en woningen, en brede stoepen. De ambitie Betaalbare woningen voor de toekomst bevat stelling 4 t/m 6 en richt zich op starters en woningen, woningen en gebieden, en woningen en tweedeling. De ambitie Omgaan met klimaat omvat stelling 7 t/m 9. Hierbij wordt in gegaan op de stad en wateroverlast, geen fossiele brandstoffen meer in 2050 in Den Haag, en ruimte voor groen en natuur. De ambitie Gezonde economie bestaat uit stelling 10 en 11. Deze stellingen richten zich op de wijk en werken, en de wijk en gescheiden afval. De ambitie Gezond en veilig is stelling 12 die gaat over de stad en verkeer. Tot slot bestaat de ambitie Duurzaam bereikbaar uit stelling 13 en 14. Gericht op de wijk en auto's en de stad en openbaar vervoer. Een schematisch overzicht van de ambities en de bijbehorende stellingen vindt u in het schema hieronder.

tabel 4 Stellingen behorend tot de ambities

	<i>Inclusiviteit voor iedereen</i>	<i>Betaalbare woningen voor de toekomst</i>	<i>Omgaan met klimaat</i>	<i>Gezonde economie</i>	<i>Gezond en veilig</i>	<i>Duurzaam bereikbaar</i>
1 Bewoners en Scholen	X					
2 Sportvelden en woningen	X					
3 Brede stoepen	X					
4 Starters en woningen		X				
5 Woningen en gebieden		X				
6 Woningen en tweedeling		X				
7 De stad en wateroverlast			X			
8 Geen fossiele brandstoffen meer in 2050 in Den Haag			X			
9 Ruimte voor groen en natuur			X			
10 De wijk en werken				X		
11 De wijk en gescheiden afval				X		
12 De stad en verkeer					X	
13 De wijk en auto's						X
14 De stad en openbaar vervoer						X

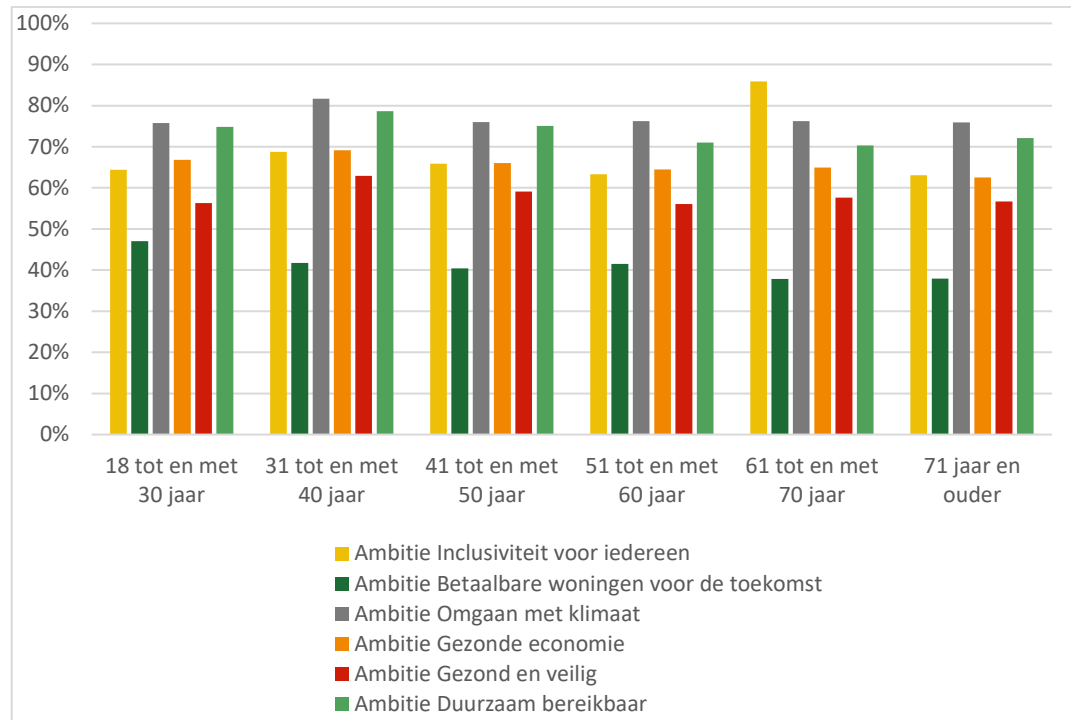
Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

In totaal is te zien dat volgens de respondenten de ambitie Omgaan met klimaat het vaakst voorrang krijgt boven de andere ambities. Gevolgd door Duurzaam bereikbaar en als derde Inclusiviteit voor iedereen. Als we kijken naar het verschil tussen mannen en vrouwen dan komt

naar voren dat beide het klimaat op één hebben staan. Bij mannen staat Duurzaam bereikbaar op twee en een gezonde economie op drie. Bij de vrouwen staat inclusiviteit op twee en Duurzaam bereikbaar op drie.

figuur 4 Ambities naar leeftijd

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Wat betreft leeftijd zien we terugkomen dat Omgaan met klimaat en Duurzaam bereikbaar veel voorkomen op de eerste en tweede plaats. Voor de leeftijdscategorieën 18-30 jaar, 31-40 jaar, 41-50 jaar en 51-60 jaar geldt dat zij deze twee ambities op één en twee hebben staan en Gezonde economie op drie. Een opvallend verschil is te zien bij de leeftijdscategorie 61-70 jaar waarbij Inclusiviteit voor iedereen op één staat, Omgaan met klimaat op twee en Duurzaam bereikbaar op drie. Voor de leeftijdscategorie 71 jaar en ouder geldt dat zij klimaat en duurzame bereikbaarheid wel op één en twee hebben staan, maar in tegenstelling tot de jongere leeftijdscategorieën inclusiviteit op drie hebben staan.

Als we kijken naar de wijktypologieën dan kan worden gesteld dat alle wijkgebieden Omgaan met klimaat als belangrijkste ambitie hebben, gevolgd door Duurzaam bereikbaar. De vooroorlogsstedelijke wijken, wederopbouw wijken ('50- '60) en het centrum hebben vervolgens de ambitie Gezonde economie op de derde plek staan. De schil om het centrum, de groenstedelijke wijken ('70-80') en de vooroorlogse tuinstad hebben daarentegen de ambitie Inclusiviteit voor iedereen op de derde plek staan.

Tot slot hebben de respondenten ook de mogelijkheid gekregen om hun keuze bij de stellingen en gevolgen toe te lichten door middel van antwoorden op de openvraag. Eensgezindheid in deze antwoorden zal worden besproken bij de bijbehorende stellingen en gevolgen onder elke ambitie.

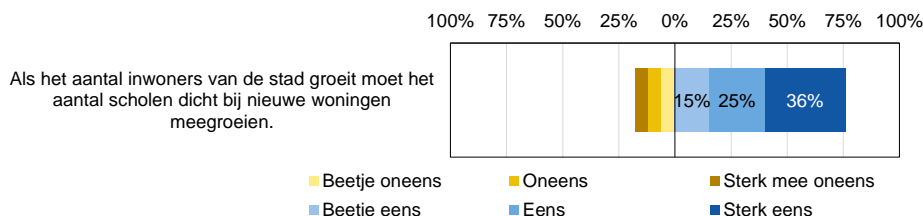
In de volgende hoofdstukken is per ambitie uitgewerkt hoe de respondenten hebben geantwoord op de stellingen en gevolgen die bij de betreffende ambitie horen.

3 Inclusiviteit voor iedereen

Bij de ambitie Inclusiviteit voor iedereen horen de drie stellingen en de daarbij behorende gevolgen gericht op het belang van scholen dichtbij, behoud van sportvelden en bredere stoepen.

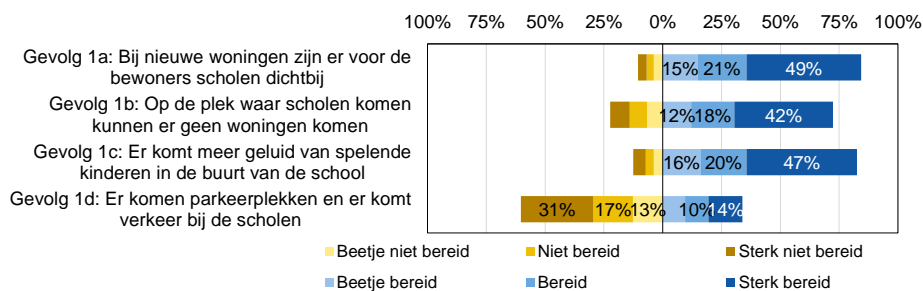
figuur 5 Bewoners en scholen (stelling 1)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

In figuur 5 is te zien dat het overgrote deel van de mensen het er mee eens is dat het aantal scholen dichtbij nieuwe woningen moet meegroeien, wanneer het aantal inwoners van de stad Den Haag ook toeneemt. In de toelichting geven respondenten aan het oneens te zijn met de stelling, omdat er geen plek is voor de scholen. Daarnaast vinden ze dat er al voldoende scholen zijn en dat groei van inwoners niet betekent dat er ook meer kinderen in de wijk komen. Meer scholen is dus volgens hen niet altijd noodzakelijk. Eerder benadrukken de respondenten het belang van een goede infrastructuur, zodat de kinderen bijvoorbeeld veilig naar school zouden kunnen fietsen. Respondenten die neutraal staan tegenover nieuwe scholen bij nieuwe woningen, geven ook aan dat of er nieuwe scholen bij moeten komen afhankelijk is van de demografische groei. Degene die instemmen met de stelling ervaren dat scholen dichtbij huis het sociale leven van de kinderen, en de veiligheid en de sociale cohesie van de buurt verbetert. Daarnaast zorgen scholen dichtbij voor een vermindering van verkeersbewegingen in de wijk.

figuur 6 Gevolgen stelling 1

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Uit de reacties op de gevolgstellingen blijkt dat de respondenten in grote mate niet bereid zijn om te accepteren dat het bouwen van scholen leidt tot het uitbreiden van parkeergelegenheid en een toename van verkeer. Degene die wel dit gevolg willen accepteren blijken vooral mensen uit de leeftijdsgroep 31-40 jaar te zijn. Mogelijk komt dit doordat deze leeftijdsgroep gemiddeld genomen de groep is waarin ouders van naar schoolgaande kinderen zich bevinden.

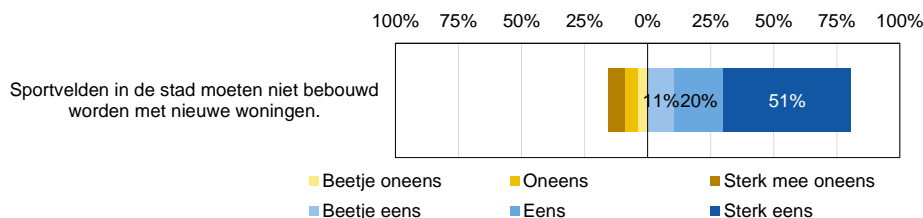

Daarnaast zien we dat de leeftijdsgroep 18 tot en met 30 jarigen negatiever staat tegenover het gevolg dat er geen woningen kunnen worden gebouwd op plekken waar scholen komen, ten opzichte van de andere leeftijdscategorieën. Dit kan worden veroorzaakt doordat tot deze leeftijdsgroep veel starters op de woningmarkt behoren die graag een toename van het aantal huizen zien.

Verder zien we ook verschillen tussen de wijkgebieden. Zo is de bereidheid om te accepteren dat bij nieuwe woningen scholen dichtbij zijn in de schil om het centrum en in de wederopbouw wijken ('50-'60) een stuk lager dan het gemiddelde en in de vooroorlogse tuinstad juist weer vele malen hoger dan in de andere wijkgebieden. Eenzelfde groot verschil is ook te zien bij het gevolg dat op plekken waar scholen gebouwd worden er geen woningen gebouwd kunnen worden. In de vooroorlogse tuinstad is daarvoor de acceptatie hoger dan gemiddeld, terwijl in wederopbouw wijken ('50-'60) de acceptatie daarvan veel lager is dan gemiddeld. Daarbij zijn de respondenten uit de groenstedelijke wijken ('70-'80) en wederopbouw wijken ('50-'60) minder bereid om een toename van verkeer en parkeerplaatsen te accepteren dan in de andere wijkgebieden.

De respondenten die positief staan tegenover de stelling benoemen de bijbehorende gevolgen als logisch als je meer scholen wil, maar ze zijn niet geneigd om te accepteren dat er meer parkeerplaatsen bij komen. Extra parkeergelegenheid zou uitnodigen tot meer verkeer en meer verkeersbewegingen worden gezien als ongewenst. Daarbij zijn de parkeerplaatsen overbodig als de scholen dichtbij zijn. Liever zien de respondenten dat er bij de scholen parkeerplekken voor fietsen gerealiseerd worden.

figuur 7 Sportvelden en woningen (stelling 2)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

In figuur 7 is te zien dat men over het algemeen geen sportvelden wil bebouwen met nieuwe woningen. Als we kijken naar het verschil tussen mannen en vrouwen, blijkt dat vrouwen het vaker eens zijn met de stelling dan mannen. Vrouwen behouden dus liever de sportvelden dan mannen. Verder zien we dat de groep 18-30 jarigen het vaker oneens is met de stelling dan de andere leeftijdsgroepen. Ook dit kan weer te maken hebben met dat het behoud van de sportvelden, ten koste gaat van het bouwen van nieuwe woningen.

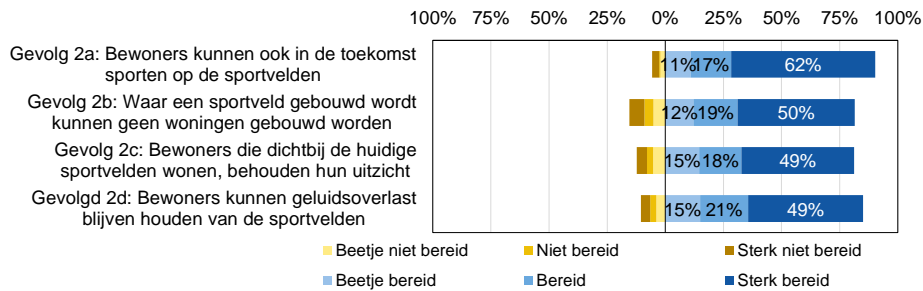
Verder zijn de wijken die in de schil om het centrum liggen het minst bereid om sportvelden te bebouwen met woningen (70%). Terwijl de moderne wijken ('90-heden) het meest bereid zijn om sportvelden te bebouwen (88%).

De respondenten die het oneens zijn met de stelling geven in de antwoorden op de openvraag veelal aan dat ze vinden dat sportvelden wel bebouwd kunnen worden, omdat sportvelden ook aan de rand van de stad zouden kunnen liggen op fietsafstand. Ze geven liever de prioriteit aan woningen dan aan de sportvelden. De respondenten die het wel eens zijn met het behoud van de sportvelden benoemen vaak het belang van bewegen en sporten. Er moeten volgens hen

voldoende sportplekken overblijven, want er is al zo weinig groen/behoud van openbare ruimte. Ze benadrukken de voorkeur voor een mix van woongelegenheid en faciliteiten en vinden dat geluidsoverlast daarbij hoort. Meerdere respondenten geven ook aan dat geluidsoverlast te beperken is door bijvoorbeeld gebruik binnen afgesproken tijden of door middel van een geluidswal.

figuur 8 Gevolgen stelling 2

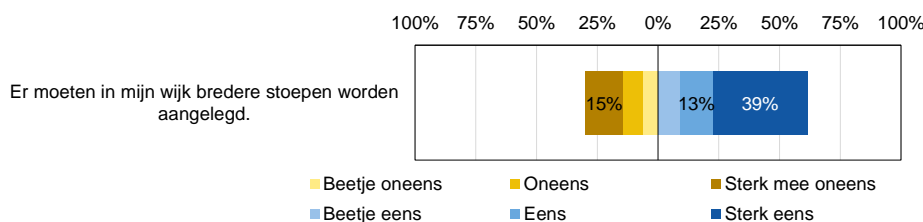

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Opvallend is dat de respondenten over het algemeen bereid zijn om alle gevolgen te aanvaarden. Uit de antwoorden op de openvraag blijkt dat de respondenten die het niet eens zijn met de stelling, vooral graag willen dat huidige sportvelden bebouwd worden met woningen en zij vinden het vervelend als er een nieuw sportveld aangelegd wordt ten koste van woonruimte.

Verder blijkt dat vrouwen meer waarde hechten aan het behouden van hun uitzicht dan mannen en dat de 18-30 jarigen minder bereid zijn om te accepteren dat sportvelden de plek van woningen innemen. Dit laatste geldt ook voor de wijken in de schil rond het centrum. In deze wijken zijn de respondenten over het algemeen minder bereid om te accepteren dat waar een sportveld gebouwd wordt, er geen woningen kunnen komen. Ze hechten in deze wijken dan ook minder waarde aan het behoudt van uitzicht rondom de huidige sportvelden.

figuur 9 Brede stoepen (stelling 3)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

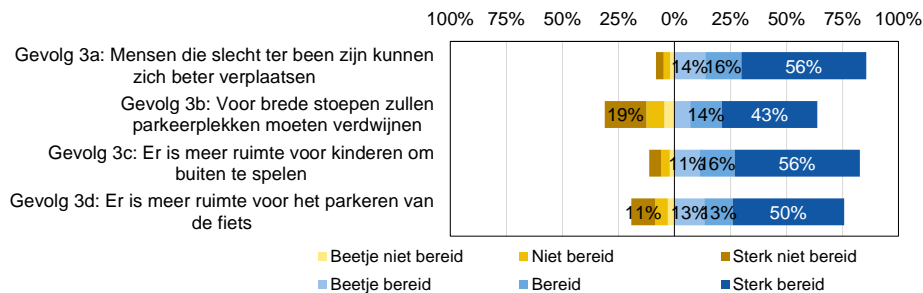
In bovenstaand figuur is te zien dat 61% van de deelnemers graag wil dat er in de wijk bredere stoepen worden aangelegd. De leeftijdsgroep die hier het minst behoefte aan heeft, zijn de respondenten van 71 jaar en ouder. Verder zijn in de wederopbouw wijken ('50-'60) en in de moderne wijken ('90-heden) de respondenten het in mindere mate eens met dat er bredere stoepen moeten worden aangelegd, rond de 50%. Daartegenover zijn de respondenten uit het centrum het in hogere mate eens met de aanleg van bredere stoepen (72%).

Uit de antwoorden op de openvraag blijkt dat veel mensen die de stoepen liever niet verbreden, vinden dat de stoepen al breed genoeg zijn. Daarnaast vinden ze dat het meer plek voor fietsen

en scooters creëert, waardoor de beloopbaarheid van de stoep als nog niet wordt verbeterd. Daarentegen benoemen de respondenten die voor het verbreden van de stoepen zijn, dat zij juist meer ruimte willen voor het plaatsen van bijvoorbeeld fietsen. Verder vinden zij het belangrijk dat het autoverkeer wordt teruggedrongen en dat de ruimte voor voetgangers en fietsers op de weg terug moet komen. Wel plaatsen meerdere respondenten de kanttekening dat het verbreden van de stoepen niet mag leiden tot auto's die vervolgens op die stoep gaan parkeren. Zo vertelt iemand: "De auto moet worden teruggedrongen uit het centrum. Geef de voetganger en de fietser meer ruimte."

figuur 10 Gevolgen stelling 3

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Het gevolg dat voor bredere stoepen parkeerplekken moeten verdwijnen wordt door een derde van de mensen niet geaccepteerd. Daarnaast is opvallend dat de groepen 31-40 jarigen en de 41-50 jarigen het sterkst bereid zijn om te accepteren dat bredere stoepen meer ruimte biedt voor kinderen om buiten te spelen. In deze groepen bevinden zich vaak de ouders van buiten spelende kinderen, wat mogelijk leidt tot een hogere bereidheid.

Verder zien we dat het gevolg dat mensen die slecht ter been zijn zich beter kunnen verplaatsen door middel van bredere stoepen, breed gedragen wordt in de wederopbouw wijken ('50-'60) met 97% ten opzichte van de gemiddelde bereidheid van 85%. Verder wordt de bereidheid om parkeerplaatsen te laten verdwijnen voor bredere stoepen het meest geaccepteerd in het centrum en het minst in de moderne wijken ('90-heden). Mogelijk heeft dit te maken met het feit dat er in de binnenstad van Den Haag genoeg alternatieve parkeerplekken zijn, zoals parkeergarages. Hierdoor zou het verlies van parkeervakken daar minder impact hebben dan bijvoorbeeld in woonwijken.

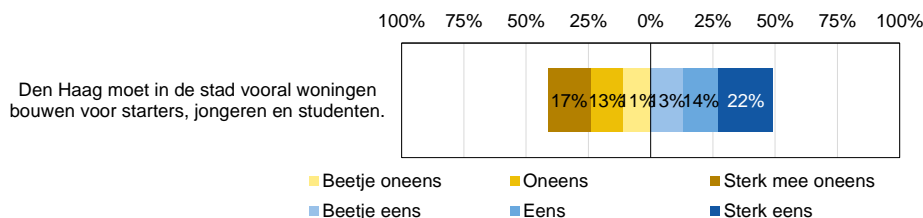
Tot slot blijkt dat zij die niet bereid zijn de gevolgen te accepteren ook veelvuldig aanhalen dat de brede stoepen niet nodig zijn voor spelende kinderen. Kinderen spelen niet op de stoep, maar op speciaal daarvoor ingerichte speelplekken. Een veelgemaakte opmerking is daarnaast ook dat fietsen niet thuishoren op de stoep, maar op eigen terrein.

4 Betaalbare woningen voor de toekomst

Bij de ambitie Betaalbare woningen voor de toekomst zijn stellingen en gevolgen geformuleerd over starters en woningen, woningen en gebieden, woningen en tweedeling.

figuur 11 Starters en woningen (stelling 4)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

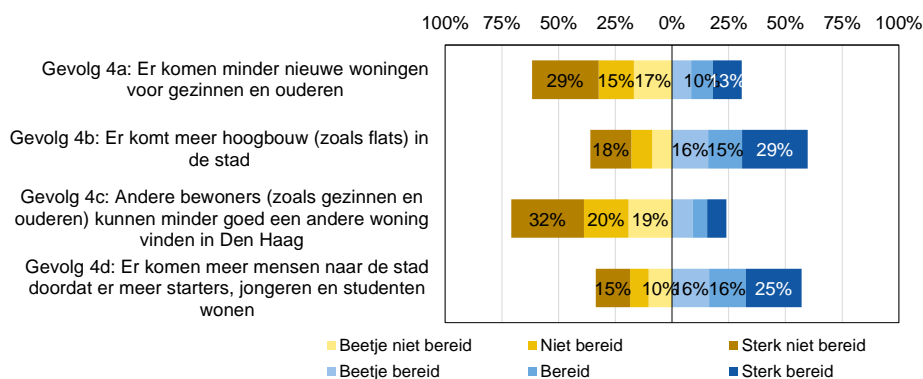
Als we kijken naar figuur 11 dan komt duidelijk naar voren dat de deelnemers verdeeld zijn over deze stelling. 41% van de respondenten is het oneens dat Den Haag in de stad vooral woningen moet bouwen voor starters, jongeren en studenten. Tegenover 49% die het eens is met de stelling. Hierbij worden de mensen die een positieve kijk hebben op de stelling voor een groot gedeelte vertegenwoordigd door de 18-30 jarigen. Zij vallen dan ook met hun leeftijd over het algemeen in de doelgroep van starters, jongeren en studenten. Daarnaast zijn de mensen die het niet eens zijn met de stelling voor een deel ook terug te vinden in het centrum. Dit wijkgebied heeft relatief het laagste percentage stemmers voor de stelling.

Verder blijkt dat tegenstemmers, meer waarde hechten aan een betere doorstroom of het bouwen van woningen voor alle groepen. Zo benoemt iemand: "Er moet een goede balans komen tussen vraag en aanbod. En eventueel stimulering van groei of doorstroom tussen woningen als dat demografisch gewenst is. Zorg voor goede planning op wijk niveau zodat er een gezonde mix is tussen bewoners. Voorkom verpaupering van woningen door huisjesmelkers."

Degenen die wel woningen voor starters, jongeren en studenten willen, spreken voornamelijk over een tekort aan dit soort woningen en het feit dat het zou zorgen voor een verjonging van de stad. Daarnaast stippen zij aan dat er een grote vraag is naar betaalbare woningen in de stad en dat het bouwen van woningen daarbij kan helpen.

figuur 12 Gevolgen stelling 4

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Uit figuur 12 komt naar voren dat veel mensen wel bereid zijn om meer mensen naar de stad te laten trekken en om meer hoogbouw te laten bouwen in Den Haag, maar dat men minder bereid is om woningen voor starters, jongeren en studenten te bouwen als het ten koste gaat van woningen voor ouderen en gezinnen. Hierbij blijkt dat degene die positief staan tegenover vooral nieuwe woningen voor starters, jongeren en studenten, het wel vervelend vinden wanneer andere bewoners (zoals gezinnen en ouderen) daardoor lastiger een andere woning in Den Haag zouden kunnen vinden. Maar zij vinden het niet erg als er minder nieuwe woningen voor gezinnen en ouderen komen, in tegenstelling tot de mensen die negatief staan tegenover nieuwe woningen voor deze doelgroep. Aansluitend is er ook weerstand onder een deel van de respondenten met betrekking tot hoogbouw en een toename van mensen in de stad.

Degene die wel bereid zijn om minder woningen voor gezinnen en ouderen te laten bouwen zijn vooral terug te vinden in de leeftijdscategorie 18-30 jarigen. Waarschijnlijk, omdat dit ook de groep is die ook het meeste baat heeft bij woningen voor starters, jongeren en studenten.

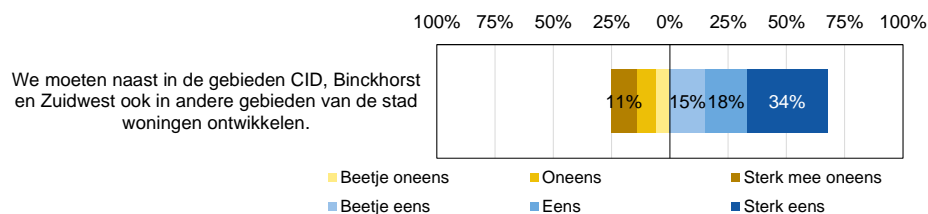
Daarnaast komt naar voren dat mannen met 65% bereidheid positiever staan tegenover hoogbouw dan de vrouwen, die een bereidheid van 53% hebben. Een relatief hoge bereidheid voor het bouwen van hoogbouw is ook terug te zien in de moderne wijken ('90-heden).

Wat verder opvalt, is dat de respondenten in de wederopbouw wijken ('50-'60) weinig bereid zijn om te accepteren dat gezinnen en ouderen lastiger aan een nieuwe of andere woning kunnen komen.

Iets wat veelal terug komt bij de deelnemers die niet bereid zijn om de gevolgen te accepteren, is dat mensen niet zitten te wachten op nieuwbouw en nieuwe mensen in de stad. Mensen willen doorstromen zodat er vanzelf woningen vrij komen. Degene die hoogbouw accepteren, benoemen wel dat dit onder voorwaarden moet gebeuren. Zo willen ze beperkte schaduwverping, behoud van ruimte en liften in het gebouw. Daarnaast stellen de respondenten dat huizen voor jongeren ook gebruikt kunnen worden voor ouderen en dat het elkaar dus niet hoeft uit te sluiten. Ook het hergebruiken en herindelen van bestaande gebouwen wordt aangedragen als oplossing om met de beperkte ruimte in Den Haag om te gaan.

figuur 13 Woningen en gebieden (stelling 5)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

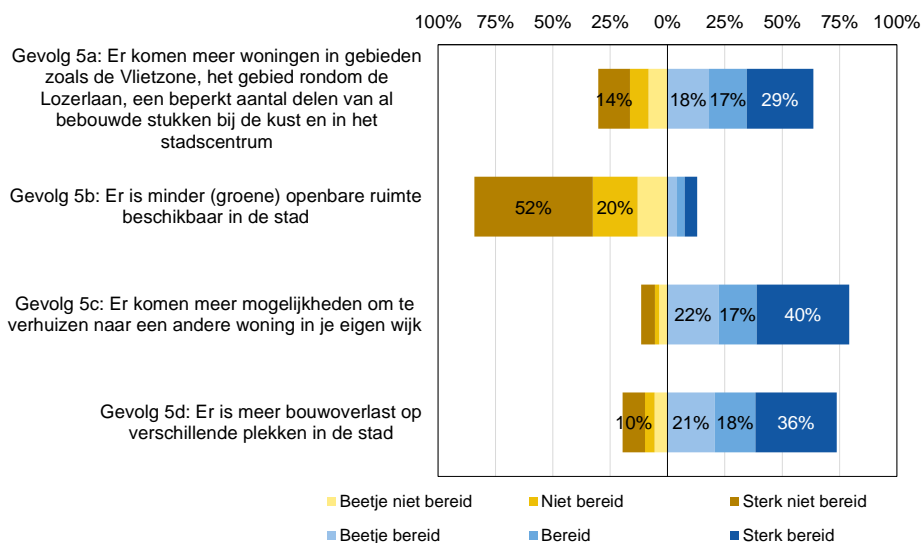
Voor stelling 5 geldt dat de meeste respondenten van mening zijn dat er naast in de gebieden CID, Binckhorst en Zuidwest, ook andere gebieden van Den Haag woningen ontwikkeld moeten worden.

In de toelichting benadrukken respondenten die tegen de stelling zijn, dat ze niet willen dat er gebouwd wordt. Ze willen liever dat bestaande leegbouw een nieuwe bestemming krijgt en als er toch gebouwd moet worden, dan aan de rand van de stad. Daarnaast laten ze weten dat het belang van behoud en ontwikkeling van groenvoorziening het zwaarst weegt. Ze willen meer aanplant van bomen en planten en minder bebouwing. Daarbij komt veel terug dat de kustgebieden niet bebouwd moeten worden, ook met oog op het belang voor waterkering.

Voorstanders van het ontwikkelen van de gebieden halen aan dat de woningnood hoog is en dat de stad benut moet worden. Verdichten mag waar het kan, maar het mag niet ten koste gaan van groen. Het liefst zien zij een spreiding over alle wijken, als het gaat om woningbouw. Ook zien zij liever hoogbouw, zodat groen gespaard kan worden.

figuur 14 Gevolgen stelling 5

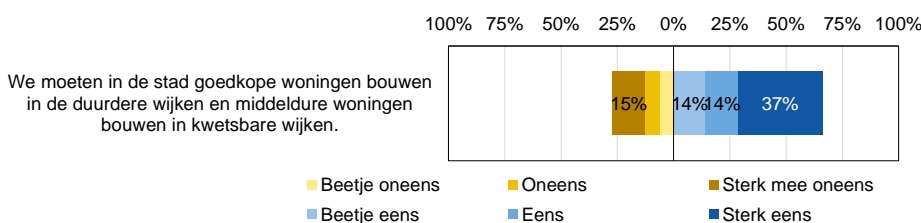

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Opvallend is dat mensen bij het ontwikkelen woningen niet bereid zijn om dit ten koste te laten gaan van (groene) openbare ruimte in de stad. 85% is niet bereid dit gevolg te accepteren. Daarnaast zijn de respondenten die het niet eens zijn met de stelling ook niet bereid te accepteren dat er meer woningen komen in gebieden zoals de Vlietzone, het gebied rondom de Lozerlaan, een beperkt aantal delen van al bebouwde stukken bij de kust en in het stadscentrum.

Verder komt naar voren dat het wijkgebied groenstedelijk ('70-'80) de laagste mate van acceptatie vertoont als het gaat om meer woningen in de benoemde gebieden. Ook is in dit wijkgebied weinig acceptatie voor vermindering van (groene) openbare ruimte in de stad en is de bereidheid tot acceptatie relatief laag als het gaat om meer mogelijkheden om te verhuizen naar een andere woning in de eigen wijk. De wederopbouw wijken ('50-'60) en moderne wijken ('90-heden) zijn relatief gezien het meest bereid om te accepteren dat er minder openbare (groene) ruimte beschikbaar komt, maar ook hier is het percentage met rond de 20% laag.

figuur 15 Woningen en tweedeling (stelling 6)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

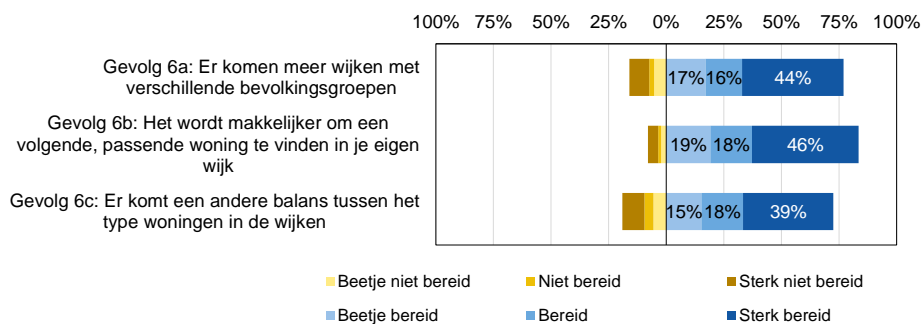
Als het gaat om het bouwen van goedkope woningen in duurdere wijken en middeldure woningen in kwetsbare wijken, dan ziet 65% dit graag gebeuren. De moderne wijken ('90-heden) zijn het hierbij het enthousiast (50%). Terwijl het centrumgebied het hiermee het meest instemt (82%).

Uit de gegeven antwoorden bij deze stelling blijkt dat de respondenten die het oneens zijn met de stelling ervaren dat goedkopere woningen in duurdere wijken zorgen voor een verlaging van de waarde van al bestaande huizen. Daarnaast wordt benadrukt dat buurten een eigen identiteit hebben met eigen mensen en dat mixen niemand gelukkig maakt. Ook zijn de respondenten bang dat deze vorm van gentrificatie ervoor zorgt dat oorspronkelijke bewoners zullen verdwijnen.

Voorstanders van de stelling zijn daarentegen van mening dat het een goed idee is om verschillende bevolkingsgroepen, armen en rijken samen in een wijk te laten wonen. Het zou zorgen voor een evenwicht en gaat segregatie tegen. Sommige respondenten benoemen hierbij wel dat het niet ten koste mag gaan van het karakter van de wijk en dat bewoners wel dienen te integreren. Zo zegt iemand: "Gentrificatie, gelijkheid en diversiteit. Erg gezond voor Den Haag, waar splitsingen duidelijk voorkomen."

figuur 16 Gevolgen stelling 6

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

De bereidheid betreft het ontstaan van wijken met verschillende bevolkingsgroepen laat zien dat de leeftijdsgroep 31-40 jarigen hier het meest voor open staat met 85%. Hier tegenover staat de leeftijdsgroep 71 jaar en ouder die van de verschillende leeftijdsgroepen de minste bereidheid toont om dit gevolg te accepteren (64%). De hoogste acceptatie voor het gemakkelijker vinden van een passende woning in je eigen wijk is met 93% ook te vinden bij de 31-40 jarigen. De laagste acceptatie is met 74% te vinden bij de groep 61-70 jaar.

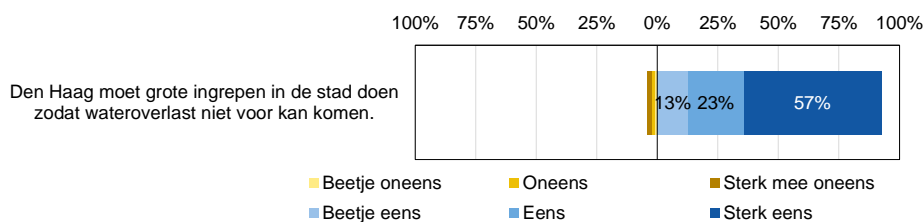
Verder bleek bij stelling 6 dat de moderne wijken ('90-heden) het in mindere mate eens zijn met dat er in de stad goedkope woningen gebouwd moeten worden in duurdere wijken en middeldure woningen in kwetsbare wijken. Dit sluit aan bij het feit dat moderne wijken ('90-heden) in mindere mate geneigd zijn te accepteren dat het makkelijker wordt om een passende woning te vinden in de eigen wijk. Hier ligt waarschijnlijk niet de interesse van de respondenten. Daarbij heeft dit wijkgebied ook een lagere bereidheid om te accepteren dat er een andere balans zal ontstaan in het type woningen in wijken. Daarentegen vinden de respondenten uit de wederopbouw wijken ('50-'60) het relatief gezien wel belangrijk dat er een andere balans komt tussen het type woningen in de wijken.

5 Omgaan met klimaat

De ambitie Omgaan met klimaat is opgebouwd uit stellingen en gevolgen die betrekking hebben op de stad en wateroverlast, geen fossiele brandstoffen meer in 2050 in Den Haag, en ruimte voor groen en natuur.

figuur 17 De stad en wateroverlast (stelling 7)

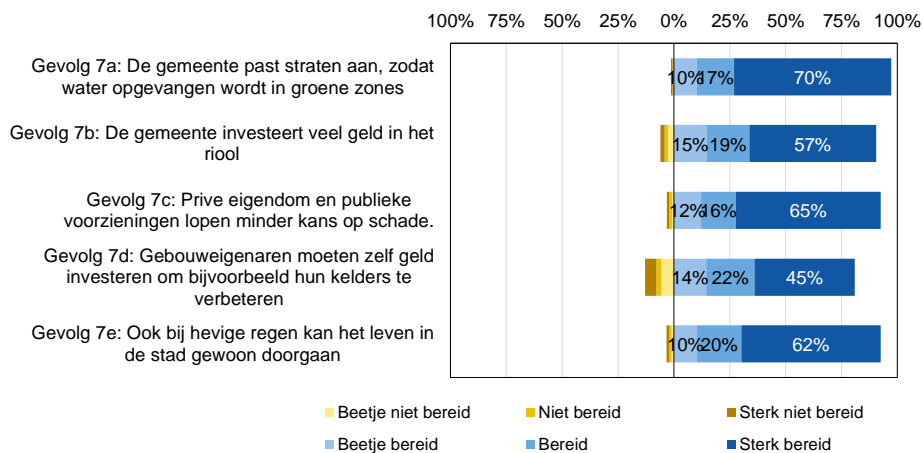

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

In figuur 17 is te zien dat 93% van mening is dat Den Haag grote ingrepen moet doen in de stad, zodat wateroverlast niet voor kan komen. Door dit hoge percentage, is ook nauwelijks een verschil tussen groepen terug te zien.

Voorstanders van de grote ingrepen tegen wateroverlast benoemen dat er veel vergroening moet plaatsvinden en dat er minder asfalt en stenen moet komen. Daarnaast komt bij de gevolgen naar voren dat er in de toekomst rekening moet worden gehouden met klimaatveranderingen.

figuur 18 Gevolgen stelling 7

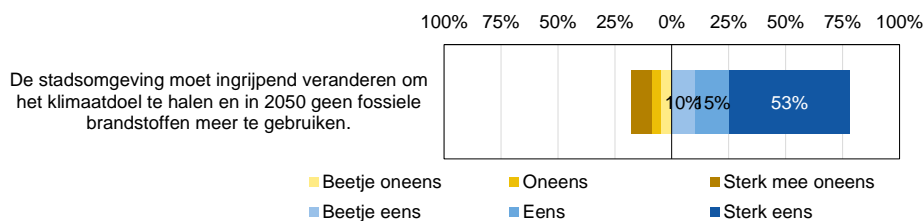

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

De gevolgstellingen laten zien dat het overgrote deel van de mensen ook bereid is om zelf geld te investeren om wateroverlast tegen te gaan. Wanneer er gekeken wordt naar de gemeente die veel geld investeert in het riool, dan is te zien dat de bereidheid om dit te accepteren bij de groep 18-30 jarigen het laagst is met 75% en het hoogst is bij groep 71 jaar en ouder met 98%.

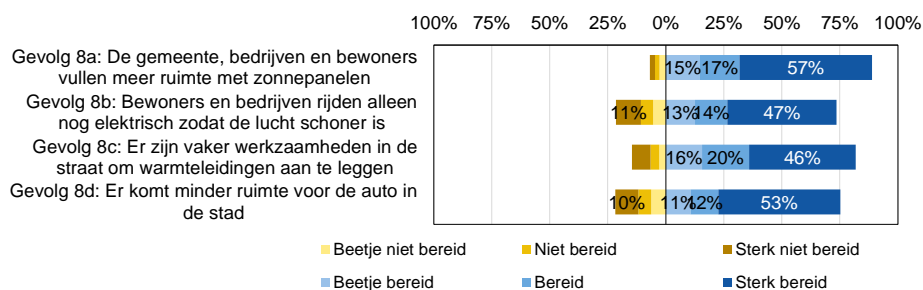
figuur 19 Geen fossiele brandstoffen meer in 2050 in Den Haag (stelling 8)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Van de respondenten vindt het merendeel dat de stadsomgeving ingrijpend moet veranderen om het klimaatdoel te halen en in 2050 geen fossiele brandstoffen meer te gebruiken. De tegenstanders van deze stelling hebben het soms over de klimaathype of klimaatgekte. Zij vinden fossielvrij leven duidelijk onzin. Voorstanders zeggen juist dat er bijna geen andere keuze is.

figuur 20 Gevolgen stelling 8

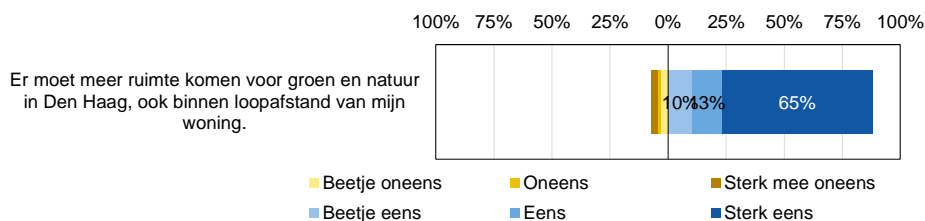
Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Het ziet er naar uit dat het overgrote deel van de respondenten bereid is om de gevolgen te accepteren van het klimaatdoel en het niet langer gebruiken van fossiele brandstoffen. Wel is een kleine verminderde bereidheid te zien bij respondenten die het niet eens zijn, als het gaat om het accepteren van de gevolgen met het betrekking op het autorijden (gevolg 8b en 8d). Mensen staan negatiever tegenover het alleen maar elektrisch mogen rijden en minder ruimte in de stad voor de auto, dan tegenover ruimte vullen met zonnepanelen en toename van werkzaamheden voor het aanleggen van warmteleidingen.

Bij de toelichting op de gevolgen wordt wat nuance aangebracht op de stellingen en gevolgen. Men wil bijvoorbeeld best meer daken vullen met zonnepanelen, maar hier geen groen voor opofferen. Minder ruimte voor de auto vindt niet iedereen van belang, zolang deze auto's elektrisch rijden.

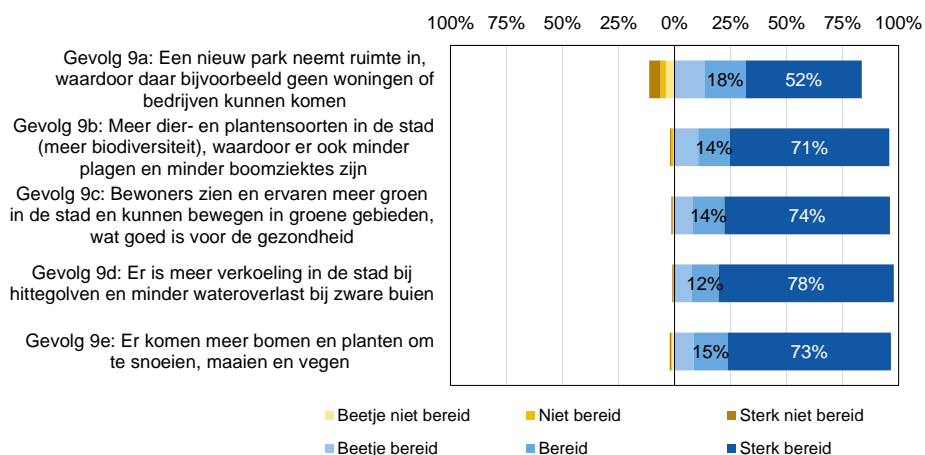
figuur 21 Ruimte voor groen en natuur (stelling 9)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Mensen willen graag dat er meer ruimte komt voor groen en natuur in Den Haag, ook binnen loopafstand van hun woning. De leeftijdsgroep 31-40 jarigen heeft hierbij de meeste behoefte aan groen en natuur in Den Haag. Bij de toelichting op de keuzes worden alle positieve invloeden genoemd die een groene leefomgeving heeft op de mens, zoals: groen geeft rust, zuurstof en draagt bij aan de vitaliteit van mens en dier.

figuur 22 Gevolgen stelling 9

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Om meer groen en natuur in Den Haag te creëren worden vrijwel alle gevolgen geaccepteerd door de deelnemers. Degenen die negatief staan tegenover meer ruimte voor groen en natuur in Den Haag, zijn vooral niet bereid te accepteren dat een nieuw park de plek inneemt waar ook woningen of bedrijven gebouwd hadden kunnen worden. Ook hier komt terug dat de groep 18-30 jarigen een lage mate van acceptatie laat zien als het gaat om het niet kunnen realiseren van woningen. De behoefte aan woningen blijkt onverminderd groot onder deze groep.

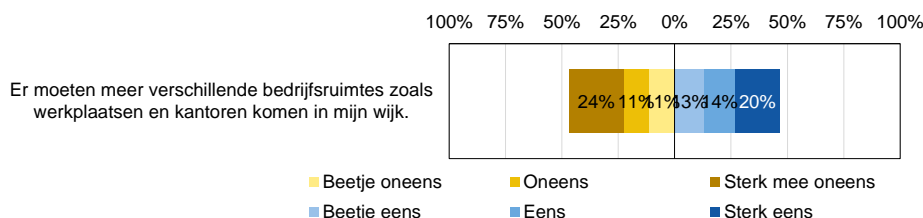
In de toelichting bij de gevolgen blijkt vooral dat men de gevolgen erg logisch vindt, en dus zou accepteren.

6 Gezonde economie

Voor de opbouw van de ambitie Gezonde economie zijn de stellingen en gevolgen toegespitst op de wijk en werken, en de wijk en gescheiden afval.

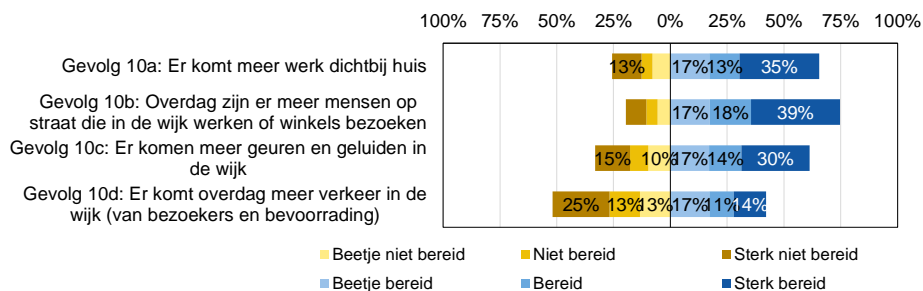
figuur 23 De wijk en werken (stelling 10)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

De respondenten zijn verdeeld over of er meer verschillende bedrijfsruimtes moeten komen in hun wijk, zoals werkplaatsen en kantoren. Degenen die het oneens zijn met de stelling vinden vaak dat er al genoeg bedrijfsruimte is. Sommigen stellen daarbij dat door Corona en het inmiddels ingeburgerde thuiswerken, sowieso minder kantoorruimte nodig is. Ook wijzen een aantal respondenten juist op leegstand van bedrijfsruimten in hun omgeving. Degenen die het eens zijn met de stelling lijkt het fijn om dicht bij huis te kunnen werken, wat de hoeveelheid verkeer terug zou kunnen dringen. Ook levendigheid van de buurt wordt vaak als argument aangevoerd om meer bedrijfsruimten te maken.

figuur 24 Gevolgen stelling 10

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

De gevolgen die horen bij het ontstaan van meer verschillende bedrijfsruimtes in de wijk laten wat meer verdeelde resultaten zien. In vergelijking met de eerdere gevolgstellingen zijn hier meer mensen te vinden die niet bereid zijn om de gevolgen te accepteren. De grootste verdeeldheid is hierbij terug te vinden in de toename van meer verkeer in de wijk overdag. 51% is dit niet bereid te accepteren, tegenover 42% van de respondenten die dit wel bereid is te accepteren. Van de respondenten die dit gevolg niet bereid is te accepteren hebben veel mensen ook negatief gereageerd op de stelling.

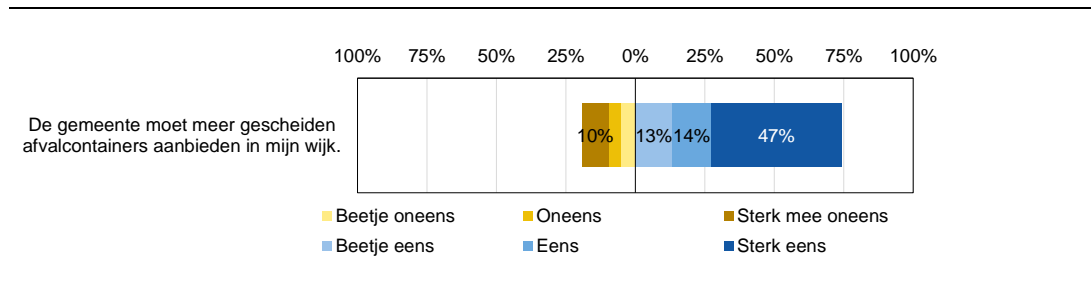
Verder komt naar voren dat de bereidheid voor meer werk dichtbij huis het hoogst is onder de 31-40 jarigen. De bereidheid hiervoor is het laagst bij de groep 71 jaar en ouder. Dit kan er mogelijk mee te maken hebben dat de deelnemers in de groep 71 jaar en ouder al de pensioengerechtigde

leeftijd hebben bereikt en dus een verminderde behoefte hebben aan werk dichtbij huis. Aansluitend is ook in de schil rondom het centrum een relatief lagere bereidheid om te accepteren dat er meer werk dichtbij huis komt.

Wat opvalt bij de toelichting bij deze gevolgen is dat veel mensen hun eigen voorwaarden scheppen. Zij zijn bereid de gevolgen te accepteren mits.... Deze voorwaarden verschillen vervolgens nogal, en zijn vaak zeer specifiek. Zoals: "ja er komt meer verkeer maar dit hoeft geen autoverkeer te zijn." of "bevoorrading uitsluitend elektrisch."

figuur 25 De wijk en gescheiden afval (stelling 11)

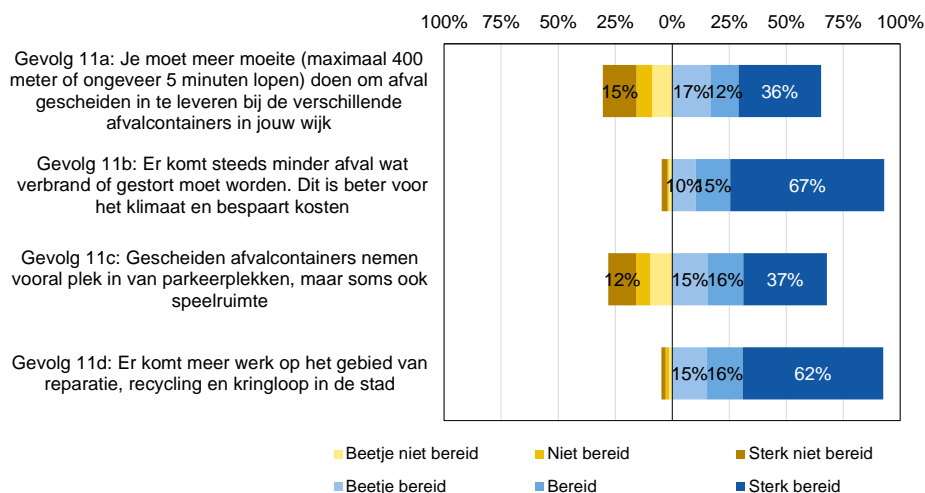
Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Mensen vinden het over het algemeen fijn om meer gescheiden afvalcontainers in hun wijk te hebben (74%). Binnen de wijkgebieden komt naar voren dat de respondenten in de wederopbouw wijken ('50-'60) het meest zitten te wachten op de gescheiden afvalcontainers in hun wijk (88%) en de respondenten van de moderne wijken ('90-heden) het minst, in vergelijking met de andere wijkgebieden (56%).

Tegenstanders van dit idee noemen bij de toelichting regelmatig dat nascheiding goedkoper en beter is. Voorstanders zijn veelal tevreden met de huidige manier van afval scheiden. Dit maakt recycling mogelijk en is beter voor het milieu.

figuur 26 Gevolgen stelling 11

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 202

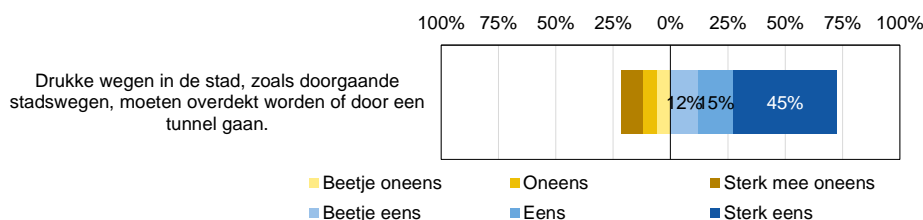
De positieve gevolgen, zoals beter voor het klimaat en meer werkgelegenheid, kunnen rekenen op meer acceptatie in tegenstelling tot de negatieve gevolgen, zoals meer moeite doen om afval gescheiden in te leveren en het verdwijnen van parkeerplekken en speelruimte. De bereidheid om parkeergelegenheid en speelruimte op te geven voor gescheiden afvalcontainers is het laagst onder de groepen 18-30 jaar en 31-40 jaar. Opvallend is dat de respondenten uit de wederopbouw wijken ('50-'60) in meerdere mate, dan de andere wijkgebieden, het gevolg accepteren dat er meer werk komt op het gebied van reparatie, recycling en kringloop in de stad. De toelichtingen bij de antwoorden zijn velerlei: men herhaalt soms nog even dat een gevolg wel of niet acceptabel is, maar er is hierbij geen duidelijke trend te zien.

7 Gezond en veilig

De ambitie Gezond en veilig is gericht op de stad en verkeer.

figuur 27 De stad en verkeer (stelling 12)

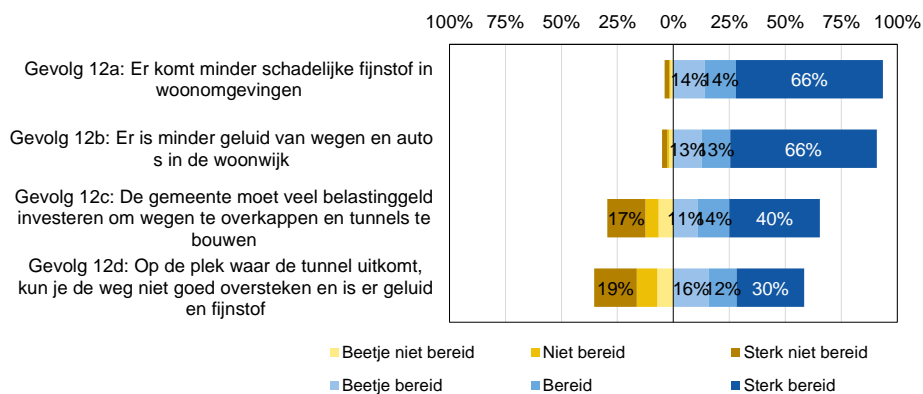

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

In figuur 27 is te zien dat 72% van de mensen graag wil dat drukke wegen in de stad, zoals doorgaande stadswegen, overdekt worden of door een tunnel zouden gaan. De minste animo hiervoor is relatief gezien te vinden in de groenstedelijke wijken ('70-'80) met 58%.

Mensen die het oneens zijn met deze stelling, zoeken hun heil veelal liever in duurzame mobiliteit dan in tunnels. Degenen die het met de stelling eens zijn, zetten wel regelmatig hun vraagtekens bij de betaalbaarheid hiervan. Daarnaast worden de voordelen zoals veiligheid, beperken geluidsoverlast en dubbelgebruik van de ruimte ook regelmatig genoemd.

figuur 28 Gevolgen stelling 12

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Ook hier komt naar voren dat de negatieve gevolgen als belastinggeld investeren en problemen met oversteken minder geaccepteerd worden, dan de positieve gevolgtrekkingen als vermindering van fijnstof en geluidsoverlast. Opvallend is dat de groep 71 jaar en ouder in grotere mate bereid is om belastinggeld door de gemeente te laten investeren om wegen te overkappen en tunnels te bouwen, ten opzichte van de bereidheid van de andere leeftijdscategorieën.

Daarnaast accepteren in de schil om het centrum relatief minder mensen dat er minder schadelijke fijnstof en geluidsoverlast in woonomgevingen komt, wanneer er een tunnel zou worden gerealiseerd. Dit wijst erop dat er in deze wijk minder waarde wordt gehecht aan een

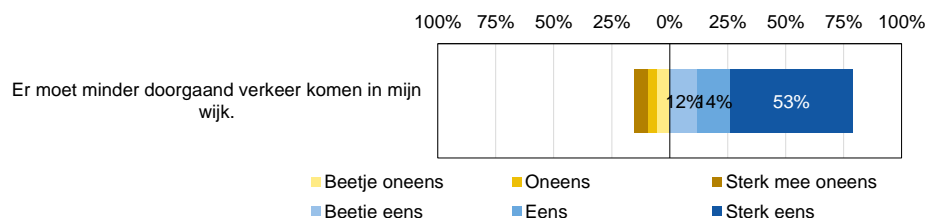
vermindering van fijnstof en geluidsoverlast dan in de andere wijkgebieden. Verder geldt voor de wederopbouw wijken ('50-'60) en de vooroorlogse tuinstad dat er een mindere acceptatie is van het feit dat waar de tunnel uitkomt, er geluid en fijnstof is en dat daar de weg minder goed kan worden overgestoken.

8 Duurzaam bereikbaar

Voor de ambitie Duurzaam bereikbaar geldt dat de stellingen en gevolgen gericht zijn op de wijk en auto's, en de stad en openbaar vervoer.

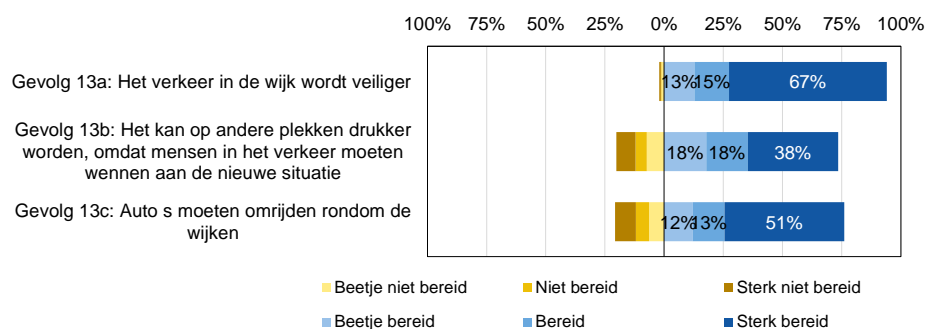
figuur 29 De wijk en auto's (stelling 13)

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Over het algemeen zijn de respondenten van mening dat er minder doorgaand verkeer moet komen in hun wijk. Uit de toelichting blijkt dat mensen die het oneens zijn met deze stelling, vooral langere reistijden voorzien en niet betutteld willen worden. Veiligheid en rust in de wijken worden als voornaamste voordelen genoemd.

figuur 30 Gevolgen stelling 13

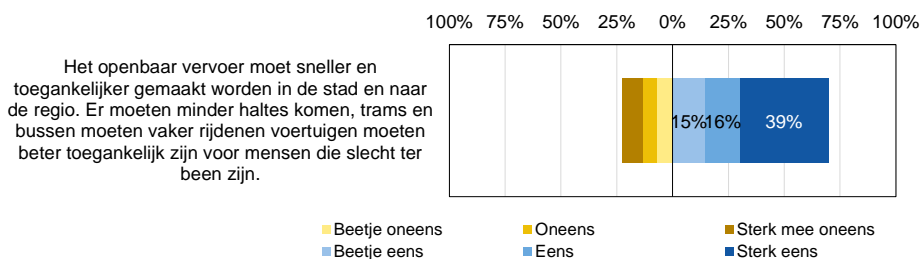
Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Het verminderen van doorgaand verkeer in wijken kan zorgen voor het drukker worden van andere plekken, omdat mensen in het verkeer moeten wennen aan de nieuwe situatie. De respondenten uit de schil rondom het centrum willen dit relatief gezien het minst accepteren. Hier tegenover staat de vooroorlogse tuinstad waar de respondenten relatief gezien deze situatie het meest accepteren.

Bij de toelichting schrijft een aanzienlijk aantal personen dat omrijden leidt tot uitstoot van extra fijnstof, wat zij als onwenselijk zien. Ook wordt een paar keer genoemd dat omrijden alleen maar leidt tot verplaatsing van het probleem. Bij degenen die het eens zijn met de stelling bestaat een subgroep die autorijden sowieso wil ontmoedigen, maar dringt daarbij wel aan op alternatieven. Er worden daarbij ook wat creatieve alternatieven genoemd zoals autodelen, gratis ov in de binnenstad, deelfietsen en dergelijke.

figuur 31 De stad en openbaar vervoer (stelling 14)

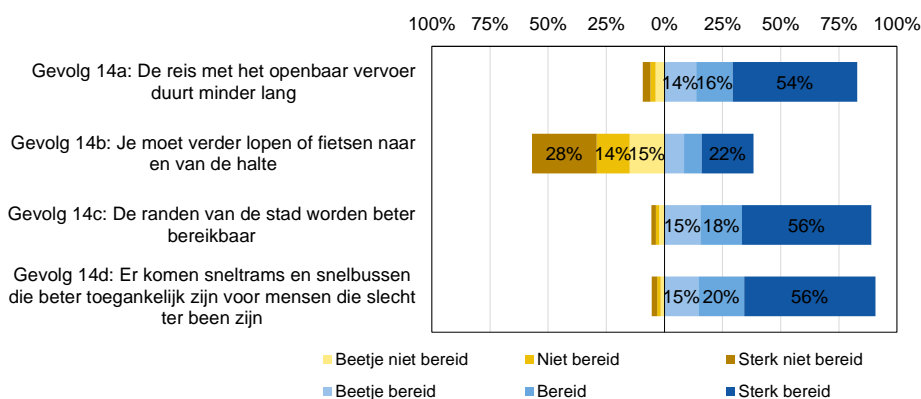

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Tot slot wil het overgrote deel van de mensen graag sneller en toegankelijker openbaar vervoer in de stad en naar de regio. Een tweedeling hierbij is te zien in leeftijd. De leeftijdscategorieën onder de 50 jaar zijn het over het algemeen meer eens met de stelling, dan de leeftijdscategorieën boven de 50 jaar.

Uit de antwoorden op de openvragen blijkt dat van degenen die het oneens zijn met de stelling, een groot aantal respondenten zegt dat het openbaar vervoer van hen helemaal niet sneller hoeft. Ook denkt men dat met minder haltes, de automobilisten niet meer verleid kunnen worden om met het ov te reizen. Van degenen die het eens zijn met de stelling, zet wel een aanzienlijk deel zijn vraagtekens bij het opheffen van haltes.

figuur 32 Gevolgen stelling 14

Bron: Gemeente Den Haag; na bewerking door Panteia, 2022

Sneller openbaar vervoer zou kunnen worden gerealiseerd door bijvoorbeeld minder haltes. Dit heeft tot gevolg dat je verder moet lopen of fietsen naar en van de halte, maar 57% is niet bereid dit te accepteren. Deze 57% bestaat nagenoeg uit respondenten die het niet eens waren met de stelling, want gemiddeld genomen waren degene die het wel eens zijn met de stelling wel bereid om verder te lopen of fietsen naar en van de halte.

Uit de antwoorden op de openvragen blijkt dat veel mensen die het niet eens zijn met de stelling, liever de halte dichtbij hebben dan dat ze een kortere rit in het ov hebben. Zij redeneren dat op de totale reistijd op die manier geen winst behaald wordt, en dat juist de mensen die slecht ter been zijn liever een halte dichtbij hebben. Wel wordt geopperd om ook naar andere vormen van ov te

kijken, zoals buurttaxi's, vervoer op afroep etc. Een enkeling oppert om de frequentie waarmee het ov rijdt te vergroten, zodat op die manier de reistijd verkort wordt (omdat je gemiddeld minder lang staat te wachten bij de halte).

9 Toevoegingen van respondenten

De respondenten is aan het einde van de vragenlijst gevraagd of zij nog iets kwijt wilden over de toekomst van hun wijk of de stad Den Haag. Uit de antwoorden bleek dat mensen veel waarde hechten aan meer aandacht voor groen in de stad. De kust moet worden behouden als natuur en het liefst zien de respondenten minder ruimte voor auto's. Daarbij willen ze wel graag goede OV-verbindingen, zodat wijken bereikbaar blijven.

Verder wordt het verbeteren van de openbare ruimte vaak aangehaald. Er moet hierbij meer ruimte komen voor samenwonen en speelplekken voor kinderen. Daarnaast willen de deelnemers dat Den Haag leefbaarder wordt. De groei moet stoppen en bestaande bouw moet anders worden ingericht. Leegstand moet worden opgevuld en het bijbouwen van nieuwe woningen en bedrijfsruimtes wordt gezien als overbodig. Het onderhoud van de publieke buitenruimtes moet worden verbeterd en een vermindering van vuil op straat is noodzakelijk. Op deze manier ontstaan er aantrekkelijkere en schonere buitenruimtes die de leefbaarheid in de wijk vergroten.

Ook willen veel respondenten dat het er inhoudelijkere en diepere gesprekken zullen plaatsvinden tussen de gemeente Den Haag en zijn inwoners. Op deze manier wordt duidelijk wat er speelt in de wijk en waar de inwoners behoefte aan hebben.

9.1 Wijkagenda

In de uitvraag wijkagenda konden inwoners van Den Haag de volgende zin aanvullen: Mijn grootste wens voor mijn wijk in 2050 is dat....

Wat opvalt is dat veel mensen hun duurzaamheidsdoelen nastreven: ze hopen tegen die tijd Co2 neutraal te leven of wensen een groenere wijk. Ook wordt vaak de wens geuit voor een nette, schone wijk. Ook worden de onderlinge banden vaak genoemd: men wil een sociale, gezellige wijk. Tot slot valt veel te lezen dat men een veilige en autoluwe(re) wijk wenst. Wat tot slot opvalt is het grote aantal antwoorden waarin men wenst dat dingen blijven zoals ze zijn, dus net zo gezellig, groen en leefbaar als nu.

